

faliment total. În contrast cu oportunismul poate fi atitudinea de indecizie constantă. Până la urmă, cel credincios decide să acționeze încrezându-se în Dumnezeu care controlează toate lucrurile.

3. Bucuria unei vieți trăite în limitele stabilite de voia lui Dumnezeu trebuie să se manifeste la orice vârstă. Cei care se bucură mai mult nu trebuie să fie judecați de cei care se bucură mai puțin, și nici invers, mai ales când toți caută în credință să facă voia Domnului.
4. Încurajarea de a căuta să avem o viață caracterizată de bucurie nu trebuie să ne împingă spre libertinism.
5. Problema depresiei s-a acutizat în ultimii ani și nu pare să țină seama de vârstă. Oamenii își pierd echilibrul psihic, iar apoi riscă să își piardă echilibrul fizic, adică sănătatea fizică. Soluția este încercarea de a găsi echilibrul unei vieți împlinite în relația cu Dumnezeu care este interesat de bucuria noastră.

Întrebări pentru discuție

- Cum am descrie un credincios chibzuit?
- Cum aplicăm sfaturile date de Ecclesiastul la diferite categorii de vârstă?
- De ce adesea considerăm manifestarea bucuriei ca fiind incompatibilă cu credința?
- Cum am explica practic relația dintre o viață trăită cu bucurie și judecata lui Dumnezeu?
- Cum am descrie un credincios echilibrat?

autor: Teodor-Ioan Colda, *pastor, Biserica Creștină Baptistă „Golgota” din București, Institutul Teologic Baptist din București*

LECȚIA a XIII-a

VERSETUL-CHEIE

*Dar adu-ți aminte
de Făcătorul tău în zilele
tinereții tale, până nu vin zilele
cele rele și până nu se apropie
anii când vei zice: „Nu găsesc
nicio plăcere în ei”*

ECLESIASTUL 12:1

Recunoaște-L pe Dumnezeu Creatorul

Text: Ecclesiastul 12:1–14

Ideea centrală: Deoarece viața este plină de nedreptăți, paradoxuri și perplexități, omul trebuie să privească la Dumnezeu Creatorul pentru a găsi scop și înțeles în viață. Scopul nostru în viață trebuie să fie teama de Dumnezeu și păzirea poruncilor Lui.

Scopul lecției: Să ne ajute să înțelegem că Dumnezeu este suveran și să ne determine să căutăm scopul și înțelesul vieții în Dumnezeu, pentru că viața fără Dumnezeu nu are niciun înțeles.

Introducere

Cartea Ecclesiastul lasă impresia că a fost scrisă având în vedere vremurile pe care le trăim astăzi, însă, după cum sublinia un comentator biblic, la fel ca toate celelalte cărți din Biblie, ea se adresează în primul rând perioadei în care a fost scrisă. Cu toate acestea, vocea principală a cărții, numit *Qohelet* (Predicatorul), exprimă un scepticism asemănător timpului nostru. Ca o consecință, mulți cititori se pot întoarce spre această carte pentru a găsi o încurajare atunci când sunt dezamăgiți de ceea ce se întâmplă în jurul lor și chiar de Dumnezeu.

Cartea Ecclesiastul prezintă căutarea omului după semnificația vieții, după cel mai bun lucru în viață. De-a lungul timpului, cei mai înțelepți oameni s-au întrebat, asemenea lui Solomon, dacă există un *summum bonum* în viață. Platon a declarat că acesta este cunoașterea. Aristotel a sugerat o viață bine echilibrată, starea fericită a medianei între cele două extreme. Epicur și alți filosofi au fost convinși că răspunsul este plăcerea. Ecclesiastul explorează toate posibilitățile și, făcând astfel, exprimă frustrarea experimentată de fiecare dintre cei care încearcă să găsească sensul vieții excluzându-L pe Dumnezeu din ecuația vieții lor. Înțelepciunea, plăcerile și munca nu oferă, în ele însele, satisfacție durabilă.

Căutarea oricărui om după înțeles în viață ar trebui să se soldeze cu înțelegerea scopurilor lui Dumnezeu, pentru că El a creat o ordine și un înțeles al vieții, indiferent dacă noi vedem sau nu acest lucru.

Explicații contextuale și exegetice

Titlul *Ecclesiastul* este traducerea greacă a cuvântului ebraic *Qohelet*, care înseamnă „unul care se adresează adunării” și, de aceea, a mai fost tradus cu: *Predicatorul, Vorbitorul, Filosoful, Profesorul*. Ecclesiastul are ca mediu de viață „adunarea celor înțelepți”, compania oamenilor care ne sfătuiesc să folosim ochii și urechile pentru a învăța despre căile Domnului și căile omului. El este preocupat de granițele vieții și în mod special de acele întrebări pe care ni le punem toți, dar ezităm să insistăm asupra lor. El poate fi catalogat pesimist sau sceptic ori de câte ori pronunță cuvintele: „deșertăciune a deșertăciunilor”.

În urma explorărilor pe care le face pentru a găsi semnificația vieții, Ecclesiastul formulează una dintre axiomele de bază ale Vechiului Testament: „Frica de Domnul este începutul înțelepciunii.” El își începe abordarea astfel încât să ne ducă în punctul în care să căutăm insistent un răspuns. El vrea să vadă cât de departe poate merge omul care nu acceptă această axiomă și de aceea se pune în postura umanistului și a secolarului, a celui ce-L cunoaște pe Dumnezeu de la distanță și își bazează viața doar pe ceea ce observă în jurul lui.

Autorul începe cartea cu o presupunere de bază, pe care încearcă apoi să o dovedească pe parcursul celor 12 capitole ale cărții. Premisa lui este că „totul e deșertăciune și goană după vânt în viața pe care o trăim sub soare”. Comentatorii sunt de părere că, la sfârșitul unei vieți pline de succes, autorul privește înapoi și reflectează la propria sa experiență de viață, în timpul căreia a căutat un scop și o semnificație în ceea ce poate oferi viața. El a căutat scopul și semnificația vieții în dobândirea înțelepciunii, în acumularea bogățiilor, în plăceri și în muncă și a descoperit că viața nu are niciun sens și că totul este o deșertăciune a deșertăciunilor, pentru că moartea pune capăt la orice.

Scrisă sub forma unei predici, cartea se împarte în trei secțiuni majore. Prologul cărții (1:1-11) prezintă subiectul, cea mai mare parte a cărții explorează problema (1:12-12:8), iar ultimele versete (12:9-14) prezintă concluziile. În secțiunea cuprinsă între 10:1-12:8, Ecclesiastul dă câteva sfaturi practice. În concluziile acestei secțiuni autorul ne spune că ar trebui să ne bucurăm de viață și să-L slujim pe Dumnezeu cât timp suntem tineri (11:9-12:8). Apoi ne atrage atenția că este important să ne amintim de Creatorul nostru în zilele tinereții (12:1), pentru ca, în cele din urmă, să ne avertizeze că vârsta înaintată vine înainte de a fi pregătiți pentru ea. Această secțiune pregătește calea pentru ultimul paragraf al cărții care rezumă constatările și prezintă concluzia finală. În această secțiune autorul este asemenea unui om care bâjbâie în întuneric și se apropie de lumină.

• Recunoaște existența lui Dumnezeu, Creatorul tău, în zilele tinereții (Ecclesiastul 12:1, 2)

Recunoașterea existenței lui Dumnezeu ne ajută să găsim un scop și un înțeles în viață. Dacă cineva crede în Dumnezeu, atunci el se confruntă cu un Dumnezeu suveran, care nu este impresionat nici de vorbăria noastră, nici de ritualurile sau promisiunile noastre. Dumnezeu ne întâlnește în cartea Ecclesiastul ca și Creator, ca Suveran, ca înțelepciune infinită, ce nu poate fi obiectul investigației noastre, ci mai degrabă subiectul credinței noastre.

Capitolul 12 debutează cu o invitație din partea autorului de a privi dincolo de deșertăciunile lumii, la Dumnezeu Creatorul. Termenul

Creatorul este ales în mod intenționat de autor, amintindu-ne de alte pasaje anterioare din carte în care Dumnezeu este prezentat drept Cel care cunoaște tiparele vieții (3:11) și a Cărui creativitate este continuă și greu de pătruns. (11:3). A ne aduce aminte de Creatorul nostru nu reprezintă doar un pur act intelectual, ci mai degrabă abandonarea autosuficienței noastre și dedicarea totală Lui. După cum notează un comentator, acest mod de aducere aminte poate fi comparat cu un act de loialitate, în care nu există jumătăți de măsură.

În acest spirit, al unei vieți predate în întregime lui Dumnezeu, cititorul este pregătit să se confrunte din nou cu realitatea vieții și a morții. O viață trăită fără Dumnezeu produce o bătrânețe plină de amărăciune și singurătate, lipsită de speranță. Datorită nădejzii vieții veșnice, o viață centrată în jurul lui Dumnezeu este plină de semnificație chiar și în zilele grele, când boala, handicapul sau durerea devin obstacole în experimentarea plăcerilor vieții. Atunci când Dumnezeu este în centrul vieții, El îți modelează perspectiva asupra vieții.

Tineretea este un lucru extraordinar, de aceea Ecclesiastul îi sfătuiește pe tineri să se bucure de ceea ce oferă viața, dar să nu uite că focalizarea pe plăcerile vieții mai mult decât pe valorile eterne poate fi o barieră în apropierea lor de Dumnezeu. Mai mult, irosirea tineretii în activități rele și lipsite de sens va influența modul în care îți vei trăi bătrânețea. Cel mai bun lucru pe care-l poate face cineva este să-L caute pe Dumnezeu din tinerete și să-I predea Lui întreaga viață. Este de dorit să te apropii de Dumnezeu în anii tineretii, când ești plin de energie și poți răspunde provocărilor vieții mult mai bine, decât la sfârșitul unei vieți plină de regrete și frustrări (12:2).

• **Adu-ți aminte că în curând viața se va sfârși** (Ecclesiastul 12:3–8)

În această secțiune, autorul zugrăvește o imagine poetică a senectuții și ne avertizează că vârsta înaintată vine înainte de a fi gata pentru ea și capabili să-i facem față.

Putem auzi accentul puternic al bătrâneții într-un limbaj direct, lipsit de figuri de stil, încă din versetul 1, în cuvintele pline de regret: *Nu găsesc nicio plăcere în ei* (12:1). Apoi, în versetul 7 ni se amintește sentința rostită de Dumnezeu în cazul lui Adam: „până nu se întoarce țărâna în țărână,

cum a fost” (12:7). După cum observa un comentator, între cele două versete este o abundență de figuri de stil care descriu plastic realitatea degradării biologice a trupului odată cu înaintarea în vârstă și apropierea morții (12:3–6).

Autorul folosește mai multe imagini pentru a descrie impactul pe care îl are bătrânețea asupra vieților noastre. Inițial el vorbește despre această perioadă a vieții folosind termeni din natură: „căderea nopții”, „întoarcerea norilor după ploaie” (12:2), pentru a sugera diminuarea puterii fizice, și mentale odată cu trecerea anilor. Apoi, folosind o alegorie anatomică, în care face aluzie la toate cele cinci simțuri ale omului care se atrofiază odată cu trecerea timpului, autorul ne zugrăvește imaginea bătrâneții asemănătoare cu cea a unei case care se ruinează (12:3, 4). Această imagine de ansamblu este mult mai sugestivă decât metaforele separate folosite pentru descrierea mâinilor, picioarelor, dinților, ochilor care slăbesc pe măsură ce îmbătrânim. Imaginea unei case pe punctul de a se ruina ne ajută să luăm în calcul un inventar complet al vulnerabilităților cu care urmează să ne confruntăm la sfârșitul vieții.

Din a doua parte a versetului 4 și continuând cu versetul 5, autorul folosește metafore separate pentru a completa tabloul bătrâneții. Șirul metaforelor este întrerupt la finalul versetului 5 printr-un limbaj direct despre sfârșitul vieții. Comentatorii sunt de părere că expresia „casa lui cea veșnică” se referă în acest context doar la finalitatea vieții. Dar cele mai memorabile imagini ce ilustrează fragilitatea vieții omului le găsim în versetul 6: „imaginea unui candelabru de aur ce atârână cu un lanț de argint”, o adevărată operă de artă dar la fel de perisabilă și nefolositoare ca și „găleata spartă la izvor” sau „roata stricată la fântână”, atunci când lanțul se rupe și candelabru se sparge. Imaginea fântânii abandonate face tranziția către lucrurile cele mai simple, de bază, pe care le facem în viață. În acest verset ni se atrage atenția că va fi „o ultimă dată” pentru orice călătorie obișnuită, pentru orice muncă de rutină pe care o facem.

În versetul 7 ni se reamintește tragedia din spatele secvenței descrise cu un verset înainte: „până nu se întoarce țărâna în pământ cum a fost”. Aceasta nu este doar o aluzie la căderea primului om în păcat. Este un mesaj

pe care îl găsim și în Psalmi 104:29: „îți ascunzi Tu fața: ele tremură; le iei tu suflarea: ele mor și se întorc în țărâna lor”. Viața nu este la dispoziția noastră. Dumnezeu are ultimul cuvânt cu privire la viața și la moartea noastră. Acest pasaj ne invită să privim dincolo de ceea ce este „sub soare”, la Creatorul nostru care are puterea să dea viața și s-o ia înapoi. Cel înțelept recunoaște că viața fără Dumnezeu este zadarnică și este motivat să-L caute pe Dumnezeu mai întâi și să trăiască viața de pe pământ în lumina veșniciei.

• Teme-te de Dumnezeu și ascultă-L (Eclesiastul 12:9–14)

În capitolul 12:9-11 Eclesiastul ne oferă o explicație a metodologiei lui. El nu a căutat înțelepciunea numai pentru el, ci se străduiește să-i învețe și pe alții. El nu este un gânditor arogant care nu are timp pentru cei mai prejos decât el. Dimpotrivă, folosește limbajul corect pentru a comunica adevărul (12:10). Eclesiastul compară cuvintele înțelepților cu niște *bolduri*, cu niște *cui*e bătute. Boldurile erau obiecte lungi din metal ascuțite, folosite pentru direcționarea animalelor folosite la jug. Asemenea unor bolduri, cuvintele înțelepte și adevărurile importante pot fi mai puțin plăcute atunci când sunt aplicate pentru prima dată, dar ne vor ajuta să ne mișcăm în direcția dorită de Dumnezeu.

În versetul 12 el ne atrage atenția că există nenumărate opinii despre viață și filosofii despre cum ar trebui să trăim, iar studiul lor ne-ar lua întreaga viață. Nu e un lucru rău să cercetăm cât mai multe opinii pe această temă, dar să nu uităm că în Cuvântul lui Dumnezeu găsim înțelepciunea lui Dumnezeu, o înțelepciune care vine de sus. Ea este deosebită de înțelepciunea lumii.

Apostolul Iacov, vorbind despre cele două tipuri de înțelepciune, scria: „Înțelepciunea care vine de sus, este întâi curată, pașnică, blândă, ușor de înduplecat, plină de îndurare și de roade bune, fără părtinire, nefățarnică” (Iacov 3:17). În timp ce înțelepciunea care vine de sus îi conduce pe oameni la o atitudine de respect și încredere în Dumnezeu, demonstrează în afară prin „păzirea poruncilor Lui”, înțelepciunea firească nu duce la Dumnezeu sau la o trăire evlavioasă. Credința în Dumnezeu rezultă în ascultarea de poruncile Lui. Domnul Isus spunea: „Cine are poruncile Mele și le păzește,

acela mă iubește” (Ioan 14:21a). Deoarece viața noastră pe pământ este scurtă, noi ar trebui să ne focalizăm pe însușirea adevărurilor importante care ne influențează atât viața de pe pământ, cât și viața de dincolo.

În concluzie, Eclesiastul prezintă antidotul său pentru cele două boli principale de care suferă oamenii. Celor care sunt fără un scop și o direcție în viață, autorul le prescrie „să se teamă de Dumnezeu și să păzească poruncile Lui” (Eclesiastul 12:14). Celor care cred că viața este nedreaptă, le sugerează să-și amintească faptul că Dumnezeu „va aduce orice faptă la judecată, și judecata aceasta se va face cu privire la tot ce este ascuns, fie bine, fie rău.” (Eclesiastul 12:14). Toți oamenii vor sta într-o zi în fața lui Dumnezeu pentru a fi judecați cu privire la tot ceea ce au făcut în viață. Atunci nu vom putea folosi nedreptățile vieții ca scuză pentru eșecul nostru de a trăi viața așa cum ar fi trebuit s-o facem.

Concluzii

Cartea Eclesiastul nu poate fi interpretată corect fără a lua în calcul ultimele două versete ale ei (Eclesiastul 12:13–14). Nu contează care sunt paradoxurile, perplexitățile și nedreptățile cu care ne confruntăm în viață, noi ar trebui să ne concentrăm pe singurul scop important în viață, acela de a-L cunoaște pe Dumnezeu.

Este important să ne bucurăm de ceea ce ne oferă viața, dar aceasta nu ne scutește de ascultarea de poruncile lui Dumnezeu. Oricât de mult am căuta să găsim semnificația vieții în ceea ce ne oferă ea, nu vom găsi nimic, pentru că viața în ea însăși este lipsită de semnificație. Semnificația vieții este în afara ei, la Dumnezeu Creatorul, Sursa vieții. Cât de interesant este că oamenii se luptă ca să obțină de la viață ceea ce Dumnezeu le oferă în dar. De aceea, privește viața ca un dar din partea lui Dumnezeu și lasă lucrurile inexplicabile în seama suveranității lui Dumnezeu.

Concluzia cărții este compatibilă cu restul Scripturii. Noul Testament ne oferă detaliile, arătându-ne că ascultarea și credința despre care vorbește Eclesiastul trebuie plasate în Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. În final, Eclesiastul pune accentul pe responsabilitatea noastră, nu pentru că nimic nu contează, ci pentru că absolut totul contează în viață: felul în care ne

petrecem timpul, felul în care ne raportăm la copiii și nepoții noștri, felul în care ne tratăm soții sau soțiile, felul în care ne facem datoria la locul de muncă, felul în care ne cheltuim banii, felul în care ne raportăm la oamenii din jur și la Dumnezeu.

Dumnezeu va judeca în final calitatea vieții fiecărui om în raport cu Isus Hristos (2 Corinteni 5:10).

Întrebări pentru discuții

- Te-ai confruntat vreodată cu paradoxuri, perplexități sau nedreptăți în viață? Cum ai reacționat?
- De ce crezi că este important să ne bucurăm de viață, dar și să-L slujim pe Dumnezeu din tinerețe?
- Odată cu îmbătrânirea suntem înclinați să căutăm mai mult confortul și mai puțin creșterea spirituală, emoțională sau intelectuală? Ce decizii poți lua pentru a continua să te dezvolti spiritual, emoțional și intelectual la vârsta ta?
- Ținând cont că viața este darul lui Dumnezeu, că ea este scurtă și că la finalul ei vom fi responsabili pentru felul în care am trăit, cum crezi că putem trăi și îmbătrâni bine?

autor: Daniel Mariș, *pastor, Biserica Creștină Baptistă „Golgota” din București, Institutul Teologic Baptist din București*
